

2. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่ออ่านบทนี้จบแล้ว นักเรียนจะสามารถ

2.1 บอกเหตุผลที่ทำให้ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

2.2 อธิบายทฤษฎีการควบคุมทางสังคมที่เด่น ๆ เริ่มจากทฤษฎีการควบคุมทางสังคมของเดอร์ไกม์ ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมในเชิงบุคลิกภาพ ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม และทฤษฎีการควบคุมของสังคมของเทรวิส เฮอร์ซ

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมในเชิงบุคลิกภาพ

ใน ค.ศ.1950-1959 นักทฤษฎีหลายท่านได้เสนอคำอธิบายการควบคุมทางสังคมเกี่ยวกับ**พฤติกรรม (delinquency)** ทฤษฎีเหล่านี้กำหนดขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางการอธิบายอาชญากรรมและพฤติกรรมในปัจจุบัน นับตั้งแต่สมัยเดอริ์โคม์เป็นต้นมา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคมได้มีการปรับปรุงหลายครั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมกลายเป็นเรื่องธรรมดา และไม่ว่าเป็นบุคลิกภาพหรือการขัดเกลาทางสังคมมักจะนำมาใช้ในผลงานทางสังคมวิทยาว่าด้วยการเบี่ยงเบนมากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นงานวิจัยและงานเขียนในหลายทศวรรษ ก็เน้นความสามารถของสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว สถาบันศาสนา โรงเรียน พรรคพวก เพื่อนที่ดี และองค์การชุมชนต่าง ๆ ในการควบคุมพฤติกรรม

Albert J. Reiss, Jr., ได้รวมเอาแนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและการขัดเกลาทางสังคมกับผลงานของสำนักชิคาโกและเขียนทฤษฎีการควบคุมทางสังคม ซึ่งสามารถคาดการณ์ถึงผลงานในเวลาต่อมาได้เป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่า Reiss จะใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์และเขียนเกี่ยวกับความสำคัญของบุคลิกภาพมากกว่าก็ตาม แต่ทฤษฎีของเขาก็ได้เสนอแนะถึงองค์ประกอบของการควบคุมทางสังคม 3 ประการ สำหรับใช้อธิบายการกระทำผิด เขากล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำผิด เป็นผลมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรือหลายปัจจัยทั้งหมดดังต่อไปนี้

(1) ขาดกลไกการควบคุมภายในที่เหมาะสมในช่วงวัยเด็ก

(2) ความล้มเหลวของกลไกการควบคุมภายในดังกล่าว

(3) ปราศจาก/หรือการขัดแย้งในกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งกลุ่มทางสังคมที่มีความสำคัญได้กำหนดขึ้น (ครอบครัว เพื่อนสนิท โรงเรียน) ปัจจัยทั้ง 3 ประการเหล่านี้เองที่นักทฤษฎีการควบคุมทางสังคมทุกคนนำมาใช้เขียนงานตลอดมา ซึ่งอาจจะนำมาใช้ทั้งหมดหรือนำมาใช้เพียงส่วนหนึ่ง อันที่จริงอาจกล่าวได้ว่าคำพูดครั้งสุดท้ายของ Reiss ถือว่าเป็นการเสนอข้อสรุปของทฤษฎีการควบคุมทางสังคมที่ดีที่สุด แนวทางการศึกษาต่อมา Walter Reckless เป็นผู้กำหนดขึ้น ปรากฏในผลงานที่ทำร่วมกันกับเพื่อน คือ Simon Dinitz ทฤษฎีนี้มีชื่อว่า **ทฤษฎีการเหนี่ยวรั้งหรือการบังคับใจ (containment theory)** ซึ่งอธิบายว่าพฤติกรรมเป็นการแสดงปฏิกริยาโต้ตอบกัน (interplay) ระหว่างการควบคุม 2 รูปแบบ คือ ภายใน (ข้างใน) และภายนอก (ข้างนอก) Reckless กล่าวว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองปรากฏอยู่ในตัวบุคคล ก่อรูปขึ้นมาเมื่อคนเรายังเยาว์วัย แนวความคิดเกี่ยวกับ “ตนเอง” นี้ จะกำหนดมโนภาพของตนเองไม่ “ดี” ก็ “เลว” และทำเหมือนเป็นตัวกันกลางต่ออิทธิพลจากภายนอก เขาเห็นว่า ปัจเจกชนต้องเผชิญ “แรงดึงและแรงผลัก” มากมายต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน เครื่องจูงใจจะมีผลต่อการ

2. ปฏิเสธการทำร้าย (The Denial of Injury) เนื่องจากอาชญากรรมในความหมายของกฎหมายอาจจะพิจารณาแยกออกได้เป็น อาชญากรรมที่มีพฤติกรรม เป็นความผิดในตัวของมันเองกับพฤติกรรมที่ผิดในแง่ของกฎหมาย แต่ไม่ผิดในแง่ของศีลธรรม เด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดจะพยายามหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง โดยตีความว่าพฤติกรรมของตนมิได้ทำความเสียหายให้แก่ผู้ใด ฉะนั้น ย่อมไม่ผิดในด้านศีลธรรม ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่มีการทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน เด็กอาจจะเห็นว่าการกระทำของพวกเขาตนเป็นการกระทำโดยสมัครใจ เพื่อต้องการปรับความเข้าใจ ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด เป็นต้น

3. ปฏิเสธผู้เสียหาย (The Denial of Victim) แม้ว่าเด็กวัยรุ่นจะมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของเขา และยอมรับได้ว่ามีการทำร้ายกันเกิดขึ้นจริง อันเป็นความผิดทางกฎหมาย แต่ในขณะเดียวกันก็ปฏิเสธพฤติกรรมของตนในแง่ที่ว่า ผู้เสียหายสมควรที่จะได้รับผลตอบแทนจากการกระทำของตน ทั้งนี้ เพื่อแก้แค้น หรือเพื่อเป็นการลงโทษ เด็กอาจจะยกตัวอย่างเช่น การกระทำของโรบินฮูด (Robin Hood) หรือเสื่อใบ-เสื่อดำ จากนวนิยาย ซึ่งมีพฤติกรรมเป็นอาชญากรปล้นสะดม แย่งชิงทรัพย์สินจากผู้ที่ร่ำรวยมีฐานะดี แล้วนำมาแจกจ่ายแก่คนยากจน ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าสังคมไม่ยุติธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลบางจำพวกสร้างฐานะด้วยการกดขี่ข่มเหงหรือคดโกงผู้อื่น

4. การปรักปรำจากผู้กล่าวร้าย (The Condemnation of Condemners) ผู้ใหญ่หรือกลุ่มชนบางพวก อาจจะขาดความเข้าใจในความต้องการและความประพฤติของเด็กวัยรุ่น จึงพยายามกล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น และพยายามทุกวิถีทางที่จะต่อต้านพฤติกรรมทางอาชญากรของเด็กวัยรุ่น โดยใช้มาตรการที่เลวร้าย หรือเกินขอบเขตและขาดหลักเหตุผล โดยนัยนี้จึงก่อให้เกิดการรวมตัวของเด็กวัยรุ่นและสร้างลักษณะบรรทัดฐานของกลุ่มขึ้น เพื่อต่อต้านกับความรู้สึกและปฏิกิริยาของผู้ใหญ่ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตน เด็กวัยรุ่นจึงมักจะมีความก้าวร้าวและมีพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ใหญ่ หรือผู้มีอิทธิพลเหนือตน เช่น บิดา-มารดา ครู และเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น โดยเหตุผลต่างๆ ที่ว่าตนถูกผู้ใหญ่ปรักปรำ และกล่าวร้ายตนอยู่เสมอ

5. การอุทธรณ์เพื่อความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม (The Appeal of Higher Loyalties) เมื่อเด็กได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือแก๊งดังกล่าวข้างต้น เด็กที่กระทำผิดจะมีเหตุผลและความเชื่อว่า สิ่งที่เขาได้กระทำลงไปเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม และเป็นการแสดงความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม

วิธีการทั้ง 5 ประการดังกล่าวมานี้ ไซคีส์และแมทซา ถือว่าเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กยอมรับและยินดีที่จะละเมิดต่อกฎหมาย กลายสภาพเป็นผู้กระทำผิด และไม่รู้สึกผิดในการกระทำของตนอีกด้วย

(อรัญ, 2518 : 124-125)

นอกจากนี้ พวกเขาได้แสดงให้เห็นว่าสภาวะความเป็นกลางเหล่านี้ไม่เพียงแต่พบได้ในหนุ่มสาวที่เป็นชนชั้นต่ำเท่านั้น แต่พบได้ทั่ว ๆ ไปในสังคม

ผลงานต่อมาของ Matza ได้คลุมถึงการใช้คำ “ข้อผูกมัดต่อระเบียบทางศีลธรรม” (bond to the moral order) อย่างชัดเจน ซึ่งเขาหมายถึงความผูกพันที่มีอยู่ระหว่างปัจเจกบุคคลกับค่านิยมของสังคมที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ปัญหาสำหรับด้านอาชญาวิทยาก็คือ การอธิบายว่าความผูกพันนี้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างไรไม่ว่าจะเป็นสภาวะที่เข้มแข็งหรืออ่อนแอ Matza ใช้สภาวะความเป็นกลาง เพื่ออธิบายว่าปัจเจกบุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลางเพื่อกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้อย่างไร สภาวะความเป็นกลางประการหนึ่งที่น่ามาใช้คือ ปัจเจกบุคคลอยู่ในสภาวะที่อยู่ระหว่างขอบความดีหรือความชั่ว/นรกหรือสวรรค์ (limbo) หรืออยู่ในสภาวะที่เลื่อนลอย (drift) ซึ่งสามารถมีผลให้กระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ จากประเด็นนี้ก็อาจเป็นไปได้ที่จะเข้ามาปฏิบัติตามใหม่อีกครั้ง (re-enter conformity) หรือไม่ก็ทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน

แรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้กระทำนั้น จะรวมอยู่อีกด้านหนึ่งของความตั้งใจที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ความตั้งใจประกอบด้วยสภาวะที่มีส่วนกระตุ้น 2 ประการ คือ การจัดเตรียมพฤติกรรมก่อนที่เกยกระทำซ้ำ ๆ กัน และความสิ้นหวัง ซึ่งช่วยดึงปัจเจกบุคคลออกจากการดำเนินชีวิตโดยปราศจากจุดหมายหรืออย่างเลื่อนลอยและเกิดพฤติกรรมเข้ามาแทนที่ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าพฤติกรรมที่อนุโลมตามหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน ก็ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์และรูปแบบของสภาวะการเป็นกลาง

ทฤษฎีอื่น ๆ ซึ่งเสนอโดย Short และ Strodtbeck ก็ไม่ได้อยู่ในแนวเดียวกับทฤษฎีของ Matza โดยได้เน้นถึงความสำคัญของความรู้สึกผูกพันที่มีต่อเพื่อน ซึ่งผูกมัดจิตใจเข้าด้วยกัน และรางวัลที่ได้รับจากเพื่อนเหล่านั้น ที่ทำให้ข้อผูกมัดที่มีต่อสังคมแน่นแฟ้นขึ้นหรืออ่อนแอลง ท้ายที่สุด Briar และ Piliavin ได้นำเอาโมโนทัศน์เกี่ยวกับความพัวพันต่อการคล้อยตาม หรือการยอมรับปฏิบัติตาม โดยเพิ่มเติมจากงานชิ้นแรกของ Toby ซึ่งพวกเขาหมายถึง การลงทุนสร้างภาพแห่งความนึกคิดและลักษณะที่ปรากฏให้เห็นได้ ซึ่งเป็นไปตามประเพณีนิยมบุคคลที่ลงทุนไว้สูงก็ย่อมจะสูญเสียทางศักยภาพอย่างมาก จากการที่ถูกค้นพบว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน พวกเขาหมายความว่าไม่เพียงแต่การสูญเสียทางวัตถุ และได้รับการลงโทษเท่านั้น แต่เป็นความเสียเปรียบทางสังคมด้วยเช่นกัน หากบุคคลหนึ่งขยายความคิดเกี่ยวกับการลงทุนเป็นในรูปของสิ่งของที่เป็นวัตถุ เป็นต้นว่า ทรัพย์สินสมบัติ ธุรกิจและความมั่งคั่ง ดังนั้น Briar และ Piliavin จึงอาจเรียกได้ว่า เป็นผู้นำโดยตรงของทฤษฎีการควบคุมทางสังคมในปัจจุบัน

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมของ แทรวิส เฮอร์ช

แทรวิส เฮอร์ช (Travis Hirschi) ได้เสนอทฤษฎีการควบคุมทางสังคมที่แพร่หลายเมื่อไม่นานมานี้ โดยได้กำหนดขึ้นและเพิ่มเติมจากผลงานของนักทฤษฎีการควบคุมทางสังคม

คนอื่น ๆ โดยสามารถให้ความหมายของการผูกมัดทางสังคมได้ชัดเจนขึ้น เฮอร์ซี คล้ายเดอร์ไคม์ ตรงที่เชื่อว่า พฤติกรรมสะท้อนถึงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกัน มากกว่าจะมองปัจเจกชนว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนหรือคล้อยตาม เขาได้ให้ความเห็นว่าอิทธิพลของบรรทัดฐานที่บุคคลรับเข้าไปไว้ในตัวเอง (internalized norms) มโนธรรม (conscience) และความปรารถนาที่จะได้รับการยกย่อง ชมเชย จูงใจบุคคลให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน เช่นเดียวกับ Sykes และ Matza คือ เฮอร์ซิมองเห็นว่า บุคคลจะรู้สึกเป็นอิสระก่อนที่จะเข้าไปยุ่งกับพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม แทนที่จะใช้วิธีการของการทำให้มีสถานะเป็นกลาง เขากลับกล่าวโทษว่าสิ่งผูกมัดต่อสังคมอ่อนแอลงหรือถูกทำลายลงนั่นเอง

เฮอร์ซี กำหนดให้ลักษณะของข้อผูกมัดทางสังคมมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. **ความรู้สึกร่วมกันหรือผูกพัน (attachment)** ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนแรกที่สำคัญที่สุด ความเหนียวแน่นที่บุคคลหนึ่งมีต่อคนอื่นที่สำคัญ (บิดา มารดา เพื่อน ตัวแบบบทบาท) หรือต่อสถาบัน (โรงเรียน) สามารถยับยั้งการเบี่ยงเบน

2. **การเข้าไปมีส่วนร่วมรู้สึกร่วม (involvement)** หมายถึง ปริมาณของกิจกรรม เวลา และพลังงานที่ทุ่มเทให้กับพฤติกรรมที่ไม่เป็นระเบียบแบบแผน หรือพฤติกรรมที่เป็นระเบียบแบบแผน ผู้ที่กิจกรรมยุ่งเนื่องจากกิจกรรมที่ปฏิบัติแบบแผนประเพณีส่วนมาก มักจะมีเวลาไปยุ่งเกี่ยวกับการเบี่ยงเบนน้อยมาก

3. **ข้อผูกมัดหรือความผูกพันแน่นแฟ้น (commitment)** ข้อผูกมัดก็เป็นการแสดงถึงการลงทุนที่บุคคลได้ก่อให้เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นไปตามแบบแผนประเพณี การลงทุนอาจเกิดขึ้นในรูปแบบของปริมาณการศึกษา ความเป็นผู้มีชื่อเสียงดี หรือการประกอบการธุรกิจ ผู้ที่มีความผูกพันกับสังคมที่มีแบบแผนในรูปแบบดังกล่าว ก็ยอมสูญเสียมากกว่าหากพวกเขาเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

4. **ความเชื่อ (belief)** องค์ประกอบสุดท้ายนี้ ก่อให้เกิดการยอมรับว่ากฎระเบียบของสังคมมีความยุติธรรม นั่นคือ บุคคลจะเชื่อถือกฎระเบียบและบรรทัดฐานดังกล่าว และรู้สึกว่าเป็นพันธะทางศีลธรรมที่จะต้องเชื่อฟังกฎเกณฑ์และบรรทัดฐาน

องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ มีผลต่อข้อผูกมัดระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคมในเมื่อปัจเจกชนทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า มีข้อผูกมัดบางประการกับสังคม คำถามที่นักอาชญาวิทยาต้องเผชิญก็คือ ข้อผูกมัดเหล่านี้ต้องทำให้อ่อนแอลงได้มากเท่าไรก่อนที่จะมีผลทำให้เกิดการเบี่ยงเบนขึ้น ในขณะที่ไม่ว่าองค์ประกอบใดก็ตามของทั้ง 4 อ่อนแอลง ความมีอิสระที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็มีมากขึ้น สิ่งที่ไม่กระจ่างชัด ควรที่จะขยายความคิดองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของความผูกพันอ่อนแอลงหรือขาดหายไป จึงจะมีผลต่อส่วน

